

ФОРУМ ИНТЕРВЈУ

ТРАЈКО СЛАВЕСКИ, МИНИСТЕР ЗА ФИНАНСИИ

Снимил: Милан СТРЕЗОВСКИ

НЕ ПЛАШЕТЕ СЕ ОД ГОЛЕМ БУЏЕТ

Апсурдно е тврдењето дека граѓаните и фирмите ќе бидат даночно преоптоварени.

Како може пониските даночни стапки повеќе да ги оптоваруваат даночните обврзници?

Од аспект на законитоста и нејзино почитување, ликвидацијата на Македонска банка е позитивна порака до потенцијалните инвеститори

Разговарал: Петре ДИМИТРОВ

Форум: Предлог буџетот за 2008г. е најголем до сега. Некои од експертите сметаат дека со него населението и фирмите ќе бидат даночно преоптеретени, а други пак дека ќе ни донесе економски раст.

Славески: Дали Буџетот е добар или не, дали е развоен или не, е прилично субјективна оценка. Сметам дека подготвивме оптимален Предлог-буџет, кој ги отсликува приоритетите на Владата, вклучително и

преземањето на некои системски обврски. За нас е многу значајно (за што добивме поддршка и од Меѓународниот монетарен фонд) што го зголемивме т.н. фискален простор - буџетскиот дефицит од 1,5%. Истиот е поголем во споредба со буџетот за 2007г., којшто, пак, беше поголем од оној кој што беше зацртан во аранжманот со ММФ за трите години (0,6 отсто). Јас, исто така, не се согласувам со тоа единствен критериум за тоа дали еден буџет е развоен или не да биде висината на планирани средства за капитални инвестиции. Во тој поглед мислам дека нивото од 16% е оптимално и одговара на нивото на капиталните расходи во другите буџети. Развојниот карактер на еден буџет не се цени само според овој показател. Средствата кои се наменети за различни мерки, исто така, ќе имаат развоен карактер. Инвестициите во образованието, иако не нудат развој на краток, со сигурност нудат развој на среден или долг рок. Инвестирањето за привлекување на странски инвеститори, за подобрување на бизнис климата, инфраструктурата за технолошко-индустриските развојни зони и др., сè се тоа продуктивни инвестиции кои придонесуваат со фискалната политика преку буџетот да се поттикнува економскиот развој. Апсурдно е тврдењето дека граѓаните и фирмите ќе бидат даночно преоптоварени. Како може пониските даночни стапки повеќе да ги оптоваруваат даночните обврзници? Даноците ги плаќаат граѓаните. Секој данок се однесува на конкретна личност. Ако се зголеми вкупната маса на средства што се прибираат преку даноци, не значи дека даночното оптоварување е зголемено. Напротив, даночниот товар се распределува на поголем број даночни обврзници. Ако никој не е привелигиран, се остава простор и за понатамошно намалување на даноците. Јас би бил среќен кога ние би имале буџет не од 2, туку од 3 милијарди евра, затоа што тоа ќе значи дека ќе можеме да финансираме некои скриени дефицити кои ги имаме во економијата, како што се недоволно развиена инфраструктура, несоодветни услови во училиштата и во медицинските установи и сл. Сакам да им порачам на сите кои се плашат од големи буџети дека нема потреба од тоа, средствата на граѓаните ги инвестираме рационално.

Какви беа оценките на ММФ?

Славески: И ММФ застапа зад овој Предлог-буџет. Ќе потсетам само на изјавата на господинот **Грифитс** од пресот минатата недела, дека буџетот за 2008г. е добар, со што ги негираше сите кои уште пред убаво да го видат Предлог-буџетот, дадоа критички забелешки.

Голем простор во јавноста добија и различните проекции за бруто-домашниот производ (БДП) за следната година. Вие прогнозиравте раст од 6-6,5%, а ММФ од 5%.

Славески: Проекцијата за БДП е повеќекратно значајна. Кога е во прашање буџетот, таа е значајна за проекција на приходите, кои се

усогласуваат со очекуваниот пораст на БДП, како и за дефинирање на други параметри. Да потсетам, ние и минатата година имавме различни проекции. ММФ секогаш остава простор за некои влијанија и ефекти од глобалната економија. Ние отидовме за 1,5% поени повеќе во нашата прогноза и сметам дека практиката ќе покаже дека реално го цениме очекуваниот раст.

ММФ по последната средба пред неколку дена даде позитивни оценки за развојот на македонската економија. Најголеми забелешки пак имаа за високиот степен на сивата економија. Се размислува ли за некакви конкретни мерки за намалување на сивата економија?

Славески: Факт е дека се поставени основите за борба против сивата економија, односно за нејзино намалување. Сивата економија ќе постои уште долго. Таа е присутна и во најразвиените економии. Во САД, на пример, се проценува дека се движи помеѓу 12% и 18%, а кај нас, за жал, нивото е многу поголемо, околу 40%. Сепак, некои од владините мерки придонесуваат за нејзино стеснување. За тоа зборува сè поширокото прифаќање на безготовинско плаќање, укинувањето на гарантираниот чек, мотивацијата која се дава со намалувањето на даночните стапки на данокот на добивка и персоналниот данок на доход и други мерки. Очекуваме дека ќе постигнеме намалување на сивата економија за неколку процентни поени.

Дали имате некаков фидбек колку од владините мерки ги применуваат практично работодавците, кои би ја подобриле состојбата на вработените?

Славески: Немаме егзактни показатели, а и прашање е колку може да се измери релативниот ефект од една мерка. Ќе спомнам нешто што ми беше кажано минатата пролет на средба со Кластерот за текстилна индустрија во Штип. Работодавците од тој сектор, поздравувајќи ја одлуката за воведување на рамниот данок и намалувањето на персоналниот данок од доход, кажаа дека дури и за редовно пријавените работници тие ќе го зголемат делот кој што го плаќаат регуларно од платата. Тие не кријат дека дел од платата ја даваат како посебен додаток во кеш, без плаќање на даноци и придонеси. Од прва рака дознав дека намалената даночна стапка ги стимулира да исплаќаат плати за кои плаќаат данок, затоа што плаќањето во кеш пак вклучува некои други трошоци, вклучително и кршење на законот. Друг показател за примена на овие мерки е намалувањето на невработеноста, не за голем процент, но сепак статистиката покажува дека во тој дел има напредок.

По ликвидирањето на Македонска банка, на тапет се најдоа дискреционите права на гувернерот на Народна банка (НБРМ), како и Законот за банки, кој не предвидува жалба на една ваква одлука на НБРМ. И од ММФ посочија дека сепак треба да биде оставен простор за жалба.

Славески: Решението за ваква одлука, предвидено со Законот за банки, е стандардно решение присутно во сите законодавства. Нашиот Закон за банки и ингеренциите на гувернерот во таа смисла не се разликуваат. Јас си го поставувам прашањето зошто гувернерот не ја донесе оваа одлука порано. Според гувернерот, веќе над две години *Македонска банка* е под строга опсервација на НБРМ. Тука гувернерот беше многу експлицитен. Тоа е негова обврска и одговорност. Министерството за финансии и Владата немаат вакви ингеренции, ниту пак може да ги знаат сите поединости, од аспект на супервизијата на банките. Зошто не може да се поништи одлуката на гувернерот, туку правната заштита се однесува на компензација ако во постапка пред надлежен суд се докаже дека таа била неопрадана? Затоа што станува збор за банка, специфична институција која само по еден час од еден критичен момент не е тоа што била. За еден час од некоја навидум добра банка може да остане само лушпа, празна школка. Од таму, кога многу внимателно се анализира нејзината состојба и се применат одредени мерки, по донесувањето на една ваква одлука, враќање назад нема.

Ова е позитивна или негативна одлука за потенцијалните инвеститори?

Славески: Од аспект на законитоста и нејзино почитување е позитивна порака, затоа што кога една институција која има надлежности ќе побара да се почитува законот, а некој има сопствено видување на работите, во тој случај не може да не биде позитивна пораката дека институциите имаат право понекогаш да превземаат и најдрастични мерки.

За случајот Македонска банка, дел од медиумите Ви препишаа лична инволвираност, повикувајќи се на Вашата сопруга, која работи во Стопанска банка, со теза дека станува збор за уништување на конкуренцијата.

Славески: Мојата сопруга е вработена во Стопанска повеќе години пред да станам министер. Морам да потенцирам дека јас бев првиот кој вработените во администрацијата пред една година јавно ги охрабри сами да си изберат преку која банка ќе отворат сметка за примање на платата. Слободно може да се провери чии услуги користат вработените во Министерството за финансии, а тоа е личен избор на вработените, а не мој. Тоа што некој маргинален новинар, од само нему познати причини, се наострешил на министерот и на Министерството за финансии воопшто не ме засега. Дури и по малку ми годи!

Во јавноста доста беше критикуван и новиот Закон за јавни набавки. Забелешките беа дека отвара простор за злоупотреби и манипулации.

Славески: Овој Закон е многу внимателно подготвен. Добиена е помош и од европски институции. Беше доставен на разгледување и до над 150 јавни институции и деловната заедница заради консултации. Беа добиени низа сугестии. Факт е дека овој Закон е изготвен според европските стандарди. Сакам да ја уверам јавноста дека донесовме модерен Закон, дека во споредба со претходниот можностите за манипулации и злоупотреби се сведени на минимум. Законот отвара простор за формирање на нови тела, кои ќе ги контролираат јавните набавки, со што уште повеќе се зголемува транспарентоста.

Се погласни се шпекулациите за ваша смена. Отворено се зборува дека ќе бидете ротирани на местото на вицепремиер за економски прашања.

Славески: На јавноста не може да и се забранат шпекулации. Одлуката за евентуални промени на министри може да ја донесе само премиерот. Јас до сега немам сознанија за некоја намера во насока на

шпекулацијата што ја наведувате. Сепак, никој не е незаменлив. Но, ова не е примарно прашање за Владата во моментот. Приоритетни се ефикасноста на македонскиот парламент, исполнувањето на преостанатите обврски за покана за членство во НАТО, континуитет во спроведувањето на реформите, како и внимателното следење на актуелните состојби во земјава и регионот.

23.11.2007